

Riktlinjer för Humanistiska fakultetens forskarskola Doctoral School in the Humanities

Fastställda av Humanistiska fakultetsnämnden 2015-12-15, reviderade 2016-10-18.

I forskningspropositionen *Forskning för ett bättre liv* (Prop 2004/05:80) angavs riktlinjer för den resurs som tilldelats Humanistiska fakulteten inom ramen för satsningen på nationella forskarskolor. Medlen är ”permanenta förstärkningar” och regeringen uppsätter inga nya examinationsmål (dvs. förväntat antal doktorexamina).¹ Det står lärosätena fritt att ”göra de förändringar eller omprioriteringar som bedöms lämpliga” så länge resursen användas för forskarutbildning: ”Regeringen förutsätter [...] att medlen fortsatt används till forskarutbildning eller postdoktorala anställningar med anknytning till forskarskolorna och att givande samarbeten mellan deltagande lärosäten fortsätter” (s. 139).²

Tidigare har Humanistiska fakultetsnämnden organiserat och finansierat tre fakultetsgemensamma forskarskolor: estetiska vetenskaper, kulturhistoriska studier samt språkvetenskap. Den resurs för forskarskoleliknande verksamhet som är knuten till fakulteten ska alljämt användas för att utveckla kvaliteten i fakultetens gemensamma utbildning på forskarnivå, främja samordning, skapa en kritisk massa och en utvecklande miljö för samtliga doktorander, liksom ökade möjligheter till internationella perspektiv och utbyten.³

Humanistiska fakultetens utskott för gemensam utbildning på forskarnivå har haft i uppdrag att organisera, styra och samordna de verksamheter som, i enlighet med nämndens intentioner, ska utgöra fakultetens gemensamma utbildning på forskarnivå.⁴ Arbetet har lett fram till ett förslag att dessa verksamheter samlas under en övergripande organisation som ska utgöra en gemensam forskarskola vid fakulteten: Humanistiska fakultetens forskarskola. Denna nya organisation syftar till att höja kvalitén i utbildningen, öka tvärvetenskaplighet och interdisciplinära samarbeten samt skapa en högre grad av internationalisering, men även att i möjligaste mån skapa gemenskap för fakultetens doktorander och effektivisera verksamheten inom forskarutbildningen med fokus på kursverksamhet både i form av fristående

---

¹ Dessa permanenta förstärkningar kallas nedan ”resursen”.

² Diskussion om eventuella postdoktorala anställningar liksom planering av möjliga samarbeten med andra lärosäten föreslås påbörjas först efter den första externa utvärderingen (se s. 10).

³ *Strategier vid Humanistiska fakultetsnämnden 2015 - 2017*, HFN 150908, Dnr SU FV-1.1.2-2716-15

⁴ Gemensam utbildning på forskarnivå vid Humanistiska fakulteten, HFN 150602

fakultetsgemensamma kurser samt poänggivande moment inom ramen för ett sammanhållet tema.⁵

Fakultetsgemensamma kurser

För att främja dialog och ge doktoranderna en större forskningsmiljö att verka inom ska institutioner som (enskilt eller i samarbete med en annan institution inom fakulteten) önskar arrangera gemensamma kurser inom utbildning på forskarnivå kunna erhålla medel för detta (t.ex. lönebidrag, lokalkostnader, expenser).

Regelbundet återkommande teori- och metodkurser liksom mer praktiskt orienterade kurser som syftar till att träna generiska och andra generella kompetenser ska erbjudas inom ramen för Humanistiska fakultetens forskarskola. Därmed kan doktoranderna erbjudas mer undervisning i större grupper och doktoranderna ingår i en större forskningsgemenskap. Detta stimulerar det intellektuella utbytet och förväntas ha positiva effekter på doktorandernas kunskaps- och kompetensnivå. Dessa kurser, som ges med tvärvetenskapliga inslag för en större grupp doktorander från flera forskarutbildningsämnen, ska kunna utnyttja den kompetens som redan finns vid institutionerna och samtidigt bidra till att utveckla och höja den.

Kursutbudet som helhet ska omfatta kurser både på svenska och på engelska.

Teman

Fakulteten ska löpande ha verksamhet med fyra inriktningar, här kallade teman. Dessa teman ska vara tillräckligt breda för att vara till gagn för doktorander från en rad forskarutbildningsämnen och tillräckligt smala för att de deltagande doktoranderna får stort vetenskapligt utbyte av varandra.

Temat bör främja internationellt utbyte – både i form av personer och av idéer/teorier för att ytterligare höja kvaliteten på forskarutbildningen. Fler kontaktytor mellan doktorander sinsemellan och mellan doktorander och seniora forskare avser öka doktorandernas konkurrenskraft på arbetsmarknaden, både nationellt och internationellt.

Ett tema ska alltid vara präglad av tvärvetenskap och ha deltagande lärare från flera ämnen. Temat bör inkludera ett större antal ämnen och institutioner och ska samtidigt veta mot en tydligt avgränsad frågeställning och/eller teoribildning som är aktuell inom humanistisk

---

⁵ Av Besluts- och delegationsordning för Humanistiska fakulteten framgår vem som äger beslutsrätten för olika ärenden inom Humanistiska fakultetens forskarskola.

forskning. En nyutexaminerad doktorand bör ha förvärvat kompetenser som gör den konkurrenskraftig även utanför det egna – ofta tämligen snäva – avhandlingsämnet.

Vid framtagningen av teman ska minst 2 lärare/forskare vid 2 olika institutioner/forskarutbildningsämnen medverka, men en institution ”förvaltar” temat, dvs. administrerar det.

Ett tema bör kunna ta emot ca 20 doktorander och löpa över två år. Teman som löper längre än två år kan bli betungande för doktoranderna som i normalfallet också följer den egna institutionens seminarier.

Ett tema bör omfatta 20 hp som bör fördelas över flera mindre poänggivande moment.⁶ De ingående poänggivande momenten i ett tema kan vara föreläsningar, workshops, seminarier, kurser, fältstudier, konferenser mm. med deltagande lärare både från Stockholms universitet och andra lärosäten nationellt och internationellt.

Förslag på teman och deras genomförande ställs till Humanistiska fakultetsnämnden. Anhållan om att få genomföra ett tema ska innehålla en plan för genomförandet (arbetsformer och tidsplan), de ingående delarna (kurser, seminarier m.m.), planerad progression, budget och en plan för utvärdering av temat (se mall för anhållan om inrättande av tema).

Humanistiska fakulteten antar i genomsnitt ca 40 nya doktorander varje år. Doktorander ska också ha möjlighet att anmäla sig till ett tema något år in på sin forskarutbildning. Utgångspunkten är att teman ska planeras så att alla fakultetens doktorander ska kunna (men inte måste) delta i ett tema under sin forskarutbildningstid. En doktorand ska kunna bli del av ett nystartat tema både direkt efter antagning till forskarutbildningen och efter en tids doktorandstudier, förutsatt att utrymme finns i doktorandens kursdel. Planerat deltagande i ett tema dokumenteras och följs upp i doktorandens individuella studieplan.

Populära teman ska kunna erbjudas med viss periodicitet. Minst ett tema erbjudas på engelska.

Roller och ansvarsfördelning

Webb

All information som rör fakultetens forskarskola ska samlas och tillgängliggöras via webben. Till en början ger nämnden ett uppdrag till en konsult för att få plattformen/sidan på plats.

---

⁶ En genomgång av nuvarande allmänna studieplaner (ASP), avseende omfattning av ”övriga kurser”, visar att det finns utrymme för tematiska inriktningar omfattande 20 högskolepoäng i fakultetens ASPar.

Humanistiska fakultetsnämnden

Humanistiska fakultetsnämnden har det övergripande ansvaret för utbildning på forskarnivå vid fakulteten och fattar beslut i samtliga ärenden rörande forskarskolan.

Nämnden utser ledamöter till ett utskott och beslutar om tillsättning av forskningssekreteraren (se vidare nedan) som har det operativa ansvaret för fakultetens forskarskola.

Nämnden ska säkerställa att ledamöterna i utskottet inte byts ut samtidigt, utan sitter på överlappande mandatperioder.

Humanistiska fakultetsnämnden ansvarar även för att verksamheten kontinuerligt följs upp och utvärderas, med en första extern utvärdering senast 2019. Nämnden beslutar om utformningen av uppdraget om utvärdering.

Humanistiska fakultetsnämndens utskott för gemensam utbildning på forskarnivå

Nämndens utskott ansvarar för beredningen av samtliga ärenden rörande den gemensamma delen av utbildning på forskarnivå vid fakulteten, och forskningssekreteraren är föredragande av utskottets ärenden i nämnden.

Utskottets sammansättning (med jämn representation från sektionerna):

- 2 ledamöter från nämnden (varav en utses till ordförande)
- 4 professorer alternativt docenter, som inte är ledamöter av nämnden
- 2 studierektorer, som inte är ledamöter av nämnden
- forskningssekreteraren (sekreterare)
- två doktorander
- kanslistöd

Utskottet sammanträder minst en gång per termin, och därtill efter behov beroende på inkommande ärenden som måste beredas.

Forskningssekreterare

Forskningssekreteraren har det övergripande ansvaret för att de beslut om forskarskolan som fattas i HFN verkställs.

Forskningssekreteraren utses av nämnden. Uppdraget är rent administrativt till en omfattning om 100 % av heltid och utvärderas kontinuerligt under de tre första åren.

Personen ska vara disputerad inom det humanvetenskapliga området, behärska svenska och engelska i såväl tal som skrift och ha erfarenhet av projektledning. Den preciserade profilen för uppdraget som forskningssekreterare tas fram av fakultetsledningen och beslutas av

fakultetsnämnden. Forskningssekreterarens detaljerade uppdragsbeskrivning tas fram av fakultetsledningen och beslutas av fakultetsnämnden.

På ett övergripande plan innebär rollen att forskningssekreteraren

- ingår som ledamot i utskottet
- är ansvarig handläggare av teman och fakultetsgemensamma kurser – utlysning, beredning av inkomna förslag i utskottet, föredragande i nämnden
- uppdaterar informationen på webben
- har övergripande ansvar för att övervaka periodiseringen av fakultetsgemensamma kurser och poänggivande moment inom teman och att kursutbud finns
- har direktkontakt med koordinatorena för teman
- är ansvarig handläggare av inkomna ansökningar om deltagande i kurserna
- ansvarar för att årlig uppföljning och utvärdering av fakultetsgemensamma kurser och poänggivande moment inom teman genomförs

Vid den första externa utvärderingen kommer både forskningssekreterarens roll och verksamheten i sin helhet att utvärderas.

Koordinator av ett tema

Koordinator av ett tema måste inte vara en (1) person. Det kan vara samma person/er som ansvarar för att driva temat, och man kan välja att fördela detta ansvar fritt över de två åren temat löper. Uppdraget ska motsvara ca 25 % av heltid vid temats förvaltande institution eller eventuell samarbetsinstitution, och inkluderar även administrativt stöd. Koordinator/-ernas huvudsakliga ansvarsområden:

- Planering av all verksamhet inom temat
- Huvudkontakt mot forskningssekreteraren
- Huvudkontakt för samtliga deltagande doktorander (oavsett heminstitution),
  - t.ex. ansvar för Ladok-rapportering (inte nödvändigtvis operativt)
- Ekonomiskt samordningsansvar för temat
- Sammanställning av underlag till forskningssekreteraren avseende deltagande i temat, som ska ligga till underlag för den årliga uppföljningen

Koordinator för ett tema ansvarar även för att skriva en avslutande rapport om temat som ska utgöra underlag för uppföljning och utvärdering.

Budget och fördelningsprincip

De centrala administrativa kostnaderna ska inte överstiga 7 % av den årliga resursen när hela organisationen är implementerad. I uppstartsfasen ska en webbkonsult anlitas för att bygga webben, en engångskostnad som beräknas till ca 200 000 kronor.

Tabell 1 Central administration

Forskningssekreterare (100%, inkl OH, LKP och drift)	Ca 1 000 000 ⁷
Ersättning till institutionerna för utskottets ledamöter	Ca 200 000
Summa kostnad administration/år	Ca 1 200 000

Fakultetens sammanlagda årliga kostnader för drift av forskarskolan beräknas uppgå till högst 4,5 miljoner kronor, motsvarande ca 22 % av hela resursen (se tabellerna 1, 2 och 3). Det inkluderar central administration och även drift av 4 parallella teman samt de fakultetsgemensamma kurserna.

Tabell 2 Schablonkostnad per år för 4 parallella teman

Konferens/internat/workshop (1)	100 000
Poänggivande moment (totalt 20 hp)	120 000
Gäster (1)	50 000
Koordinator (25 %)	265 360
Resor	50 000
Summa kostnad ett (1) tema/år	585 360
Summa för 4 teman/år	2 341 440

Tabell 3 Schablonkostnad fakultetsgemensamma kurser⁸

1 hp (20 deltagare)	16 000
Årlig budget för minst 37,5 hp årligen⁹	600 000

⁷ Siffran är beräknad på en genomsnittlig lektorslön vid Humanistiska fakulteten 2015 och kan komma att behöva justeras.

⁸ Schablonkostnaden för en generisk kurs är beräknad på Engelska institutionens kurs Academic English. Beräkningen utgår från att kursen om 7,5 hp har 20 deltagare.

⁹ Fakultetens utbud av fakultetsgemensamma kurser bör följas upp årligen från start för att eventuell anpassning av omfattningen ska kunna göras före 2019.

Kvar att fördela till institutionerna för utbildning på forskarnivå blir knappt 10 miljoner år 2016 och 2017 och knappt 16 miljoner kronor år 2018 och 2019 (se tabell 4).¹⁰

Tabell 4 Resursen

	2015	2 016	2017	2018	2 019
Disp. medel	8 268 000	14 134 000	14 134 000	20 000 000	20 000 000
Admin		1 409 284	1 209 284	1 209 284	1 209 284
Tema		2 341 440	2 341 440	2 341 440	2 341 440
Fakultetsgemensamma kurser		600 000	600 000	600 000	600 000
Summa		9 783 276	9 983 276	15 849 276	15 849 276

De fördelningsprinciper som föreslås bygger således på att en mycket stor andel av de medel som Humanistiska fakulteten fått i form av ”permanenta förstärkningar” fördelas till institutionerna för att användas till doktorander och deras utbildning på forskarnivå. En viktig princip för fördelningen är att skapa ett system där stora miljöer fortsätter att vara starka men där små miljöer också stärks och ges möjlighet att växa.

Fördelningsprincipen kräver en gradvis infasning, dels på grund av att fakultetens tidigare forskarskolor ännu inte är avslutade, dels på grund av att fakultetens nya forskarskola inte kommer att vara i full drift med alla fyra teman förrän tidigast 2017. Först år 2017 ska därför fördelningsprincipen användas fullt ut.

Systemet ska noga följas och granskas kontinuerligt under de första åren för att nödvändiga justeringar ska kunna göras. Transparens ska vara centralt för alla beslut om medelstilldelning inom forskarskolan.

Det innebär att medel för doktorander och doktoranders verksamhet fördelas till institutionerna utifrån prestation inom de fyra teman som forskarskolan erbjuder och utifrån den indelning i forskarutbildningsämnen som de allmänna studieplanerna visar. År 2016 startar två teman, år 2017 ytterligare två. Nya teman startar vartannat år när två gamla teman löper ut.

---

¹⁰ 2016 och 2017 är summan lägre på grund av åtaganden gentemot de tidigare inrättade forskarskolorna vid fakulteten.

Fördelningen av medel bygger på det sammanlagda antalet deltagande doktorander och deras prestationer. Medel tilldelas därför retroaktivt utifrån rapportering av högskolepoäng i Ladok, inte per deltagande doktorand. Medelstilldelningen beräknas utifrån varje slutförda 10 hp (en schablon som utgår från att ett tema löper över 2 år och omfattar 20 hp).

Den summa medel som finns att fördela under ett givet år ska divideras på det antal högskolepoäng som doktorander som deltar i de olika temana under det året tar. Det innebär att ersättningen per 10-poängsprestation kan variera från år till år. Det är därför viktigt att arbeta med ett procentuellt fördelningssystem. För de första 10 hp per ASP och tema tilldelas 100 % ersättning. Därefter minskar tilldelningen enligt tabell 5.

Tabell 5 Fördelningsprincip av kvarvarande medel per år

Antal godkända hp inom teman av fakultetens doktorander per ASP och år	Ersättningsnivå för deltagande i årets teman per ASP
1-10 hp	100 %
11-20 hp	80 %
21-30 hp	70 %
31-40 hp	60 %
41 hp -50 hp	50 %
51 % -	40 %

Det innebär att stora forskarutbildningsämnen med många doktorander får ersättning i en fallande skala för varje deltagande och presterande doktorand. Små forskarutbildningsämnen kanske endast har enstaka doktorander men får då full utdelning för den som deltar.

Om fler än 5 doktorander tillhörande samma ämne på forskarnivå ingår i ett tema, bör temat utvärderas nogsamt. Det innebär sannolikt att det har definierats alltför snävt från början och att det tvärvetenskapliga momentet har satts ur spel.

Inrättande av fakultetsgemensamma kurser och teman

Den ansökningsblankett som fastställts av nämnden ska användas för att anhålla om inrättande av en generisk kurs respektive ett tema. Av blanketten framgår vilken information utskottet behöver för beredning av inkomna förslag och för att nämnden ska kunna fatta beslut om att finansiera kursen eller temat. Förslaget i anhållan ska vara tillräckligt detaljerat för att nämnden ska kunna ta ställning till genomförbarheten.

Innehållet i ett tema måste vara relevant för ett antal ämnen och flera institutioner vid fakulteten, dvs. ha tillräcklig bredd för att intressera doktorander i olika ämnen. Samtidigt ska

den vara tydligt avgränsad och knyta an till aktuella frågeställningar inom forskningen, alltså tillräckligt smalt för att kunna ges på 20 hp över 2 år (se sid. 2–3).

Fakultetsgemensamma kurser kan vara teori- och metodkurser liksom mer praktiskt orienterade kurser (se sid. 2) och ha olika omfång beroende på kursens innehåll och dess omfattning.

Platsfördelning på fakultetsgemensamma kurser och poänggivande moment inom teman

Den ansökningsblankett som fastställts av nämnden ska användas för doktoranders ansökan om plats på en generisk kurs eller ett tema.Handledaren/motsvarande måste tillstyrka doktorandens ansökan med en motivering till varför doktoranden ska gå kursen eller ingå i temat. Handledaren skickar in anmälan till Humanistiska fakultetsnämnden.

Alla teman ska vara öppna för alla doktorander att söka, men man kan under studietiden i normalfallet endast ingå aktivt i ett tema från dess början till dess avslutning.¹¹

Fakultetens doktorander har förtur till platserna på kurserna. Externa doktorander kan erbjudas plats på en generisk kurs eller tema i mån av plats. Externa doktorander ska registreras i Ladok så att nämnden har möjlighet att följa upp samtliga deltagande i en kurs.¹²

Målet är att samtliga intresserade doktorander inom fakulteten ska beredas plats.

Redovisning, uppföljning & utvärdering

Forskningssekreteraren ansvarar för årlig uppföljning och utvärdering av såväl fakultetsgemensamma kurser som kurser inom teman.

- Årlig uppföljning av antal deltagande i de poänggivande momenten.¹³
- Kursvärderingar av de poänggivande momenten (såväl fakultetsgemensamma kurser som kurser inom teman).

Koordinator av ett tema skriver en kort reflekterande rapport när ett tema avslutas. En sammanställning görs av de aktiviteter som varit. Med fördel kan kortare utvärderingar göras och sammanställas under de två år som ett tema löper.

¹¹ Undantag från detta skulle t.ex. kunna gälla när en doktorand påbörjar ett tema precis i början av sin utbildning och sedan växlar inriktning på sin avhandling så att temat blir mindre relevant.

¹² SA95 ”Särskilt tillstånd för kurser forskarnivå” Funktionen används för att lägga in, ändra och ta bort uppgift om särskilt tillstånd att läsa forskarutbildningskurser utan att vara antagen till forskarutbildning.

¹³ Ladok utgör underlag (sökning på kurskod)

Forskningssekreteraren presenterar underlaget i utskottet som föreslår nämnden eventuell utökning av vissa kurser eller nedläggningar.

Uppföljningen ska presenteras för nämnden på första sammanträdet varje kalenderår. Beslut om inrättande av nya kurser och teman får fattas tidigast på efterföljande nämndsammanträde. Extern utvärdering av hela verksamheten genomförs första gången 2019 och sedan vartannat eller vart tredje år.

Handläggning av ärenden

Vid årets första nämndmöte lämnar forskningssekreteraren en redogörelse för och uppföljning av verksamheten från föregående kalenderår.

Deadline för att lämna förslag på fakultetsgemensamma kurser respektive teman som ska inrättas inför kommande termin presenteras på webben. Den av fakultetsnämnden fastställda mall ska användas när man vill anhålla om att nämnden inrättar en ny fakultetsgemensam kurs eller ett tema. Förslag bör förankras inom sektionsberedningarna innan anhållan skickas till nämnden.

Inkomna förslag bereds av utskottet med forskningssekreteraren som ansvarig handläggare och föredragande i nämnden. I samband med beslut om inrättande och fastställande av utbud för kommande läsår fastställs även budget för resursen.

Beslut om vilka kurser och teman som ska ges kommande termin bör fattas av Humanistiska fakultetsnämnden vid terminens andra sammanträde för att kursansvariga ska hinna planera för det praktiska genomförandet och doktorander och handledare ska kunna planera kursläsning vid revidering av den individuella studieplanen.

Deadline för inrättade fakultetsgemensamma kurser och kurser inom ett tema som revideras ska lämnas till fakultetsnämnden för fastställande senast 2 månader före kursstart.

All information om tillgängliga kurser och teman, samt mall för doktoranders ansökan om plats ska finnas på webbplats för Humanistiska fakultetens forskarskola med information om när ansökan öppnar och sista ansökningsdag, samt hur och när besked lämnas om doktoranden kan beredas plats. Ansökningarna bereds av forskningssekreteraren och urval och beslut om platsfördelning sker vid behov efter samråd med kursgivande institution och eventuell samarbetsinstitution. Forskningssekreteraren informerar utskottet om besluten.